

فصل ۳

وابستگی متقابل و منافع ناشی از تجارت

آنچه در این فصل می‌آموزیم :

۱ چرا از نظر اقتصادی مردم و ملت‌ها به یکدیگر وابستگی دارند؟

۲ آیا مبادله و تجارت وضعیت مردم و کشورها را بهبود می‌دهد؟

۳ مزیت مطلق چیست؟

۴ مزیت نسبی چیست؟

۵ مبنای تجارت چیست؟

آیا دقت کرده‌اید کالاهای متداولی که در طول روز استفاده می‌کنید در نقاط مختلف جهان تولید شده‌اند؟

- کامپیوتر، لپ‌تاپ و تلفن همراه (اپل، سامسونگ، هواوی)
- نرم‌افزار (آفیس، بازیهای کامپیوتری، تلگرام)
- کتاب (هری پاتر، سووشون)
- میوه (سیب دماوند، خرماي خوزستان)
- کفش (ملی، آدیداس)

چه چیزی تعیین می‌کند که هر کالا کجا و توسط چه کسانی تولید شود؟
آیا بهتر است تمام کالاهای مورد نیازمان را خودمان تولید کنیم یا با بقیه مبادله کنیم؟

مثال ۱: کشاورز و دامدار

تولیدات کشاورز و دامدار به صورت زیر است:

کیلوگرم محصول تولیدی در ساعت		
	گوشت	سیبزمینی
کشاورز	۸	۳۲
دامدار	۲۴	۴۸

برای کشاورز و دامدار، وضعیت خودکفایی بهتر است یا مبادله؟

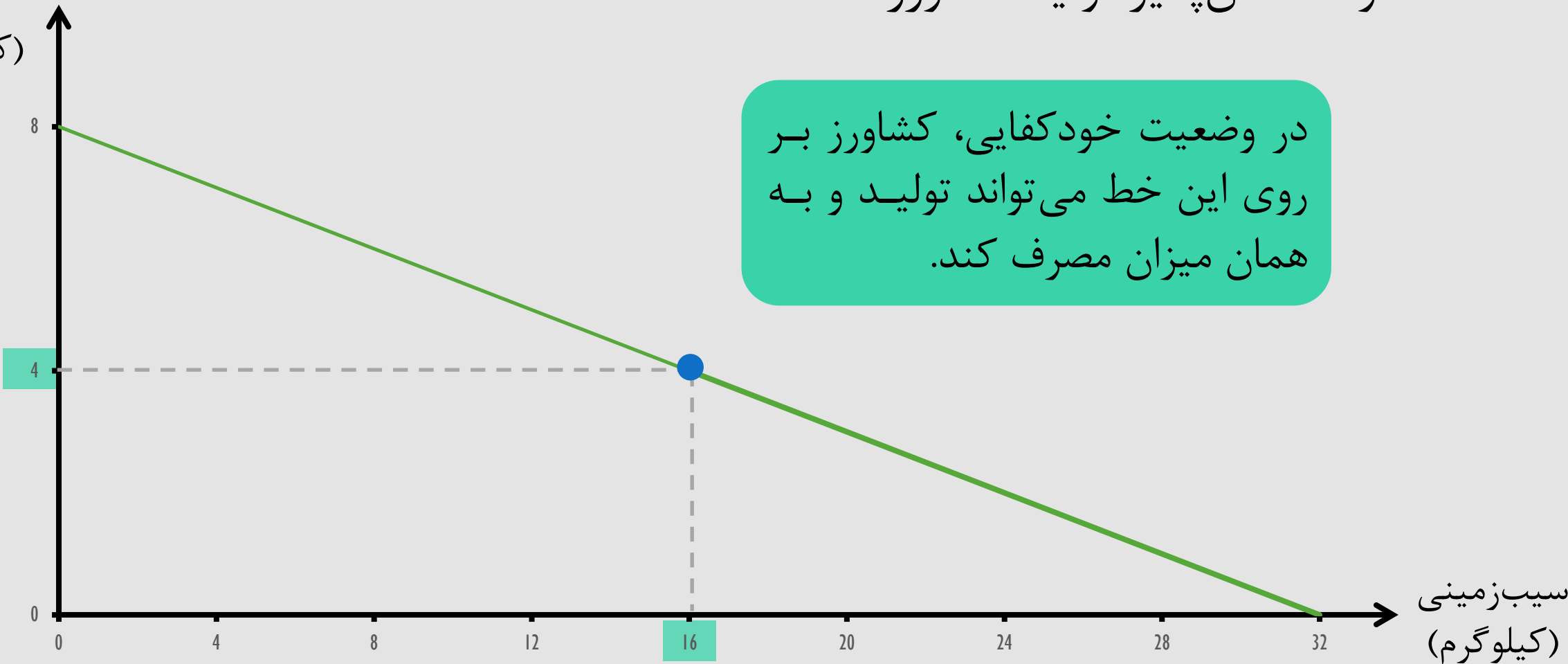

کیلوگرم محصول تولیدی در ساعت		
	گوشت	سیبزمینی
کشاورز	۸	۳۲
دامدار	۲۴	۴۸

مثال ۱: خودکفایی

محدوده امکان پذیر تولید کشاورز:

گوشت
(کیلوگرم)

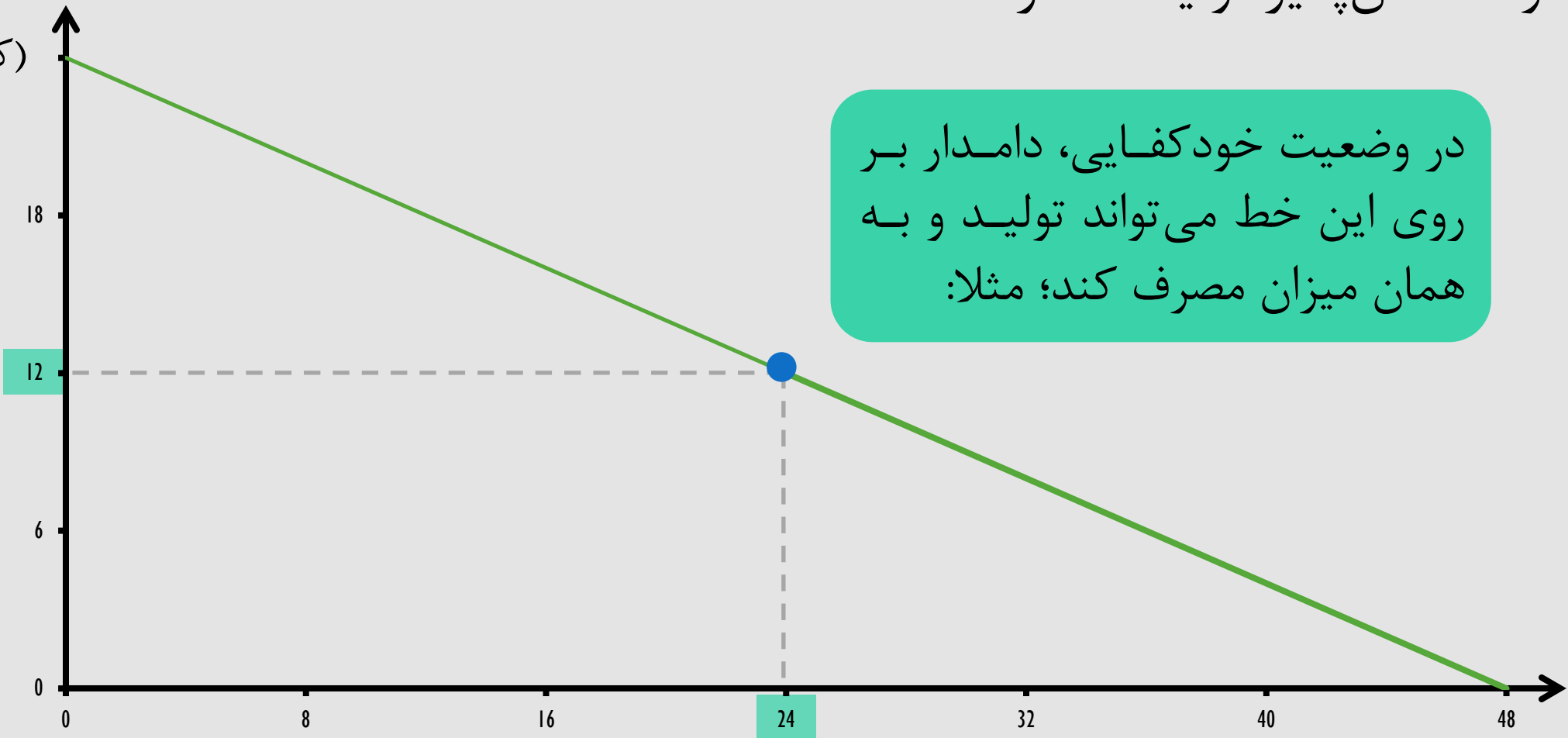
در وضعیت خودکفایی، کشاورز بر روی این خط می تواند تولید و به همان میزان مصرف کند.

کیلوگرم محصول تولیدی در ساعت		
	گوشت	سیبزمینی
کشاورز	۸	۳۲
دامدار	۲۴	۴۸

مثال ۱: خودکفایی

محدوده امکان پذیر تولید دامدار:

گوشت
(کیلوگرم)

در وضعیت خودکفایی، دامدار بر روی این خط می تواند تولید و به همان میزان مصرف کند؛ مثلاً:

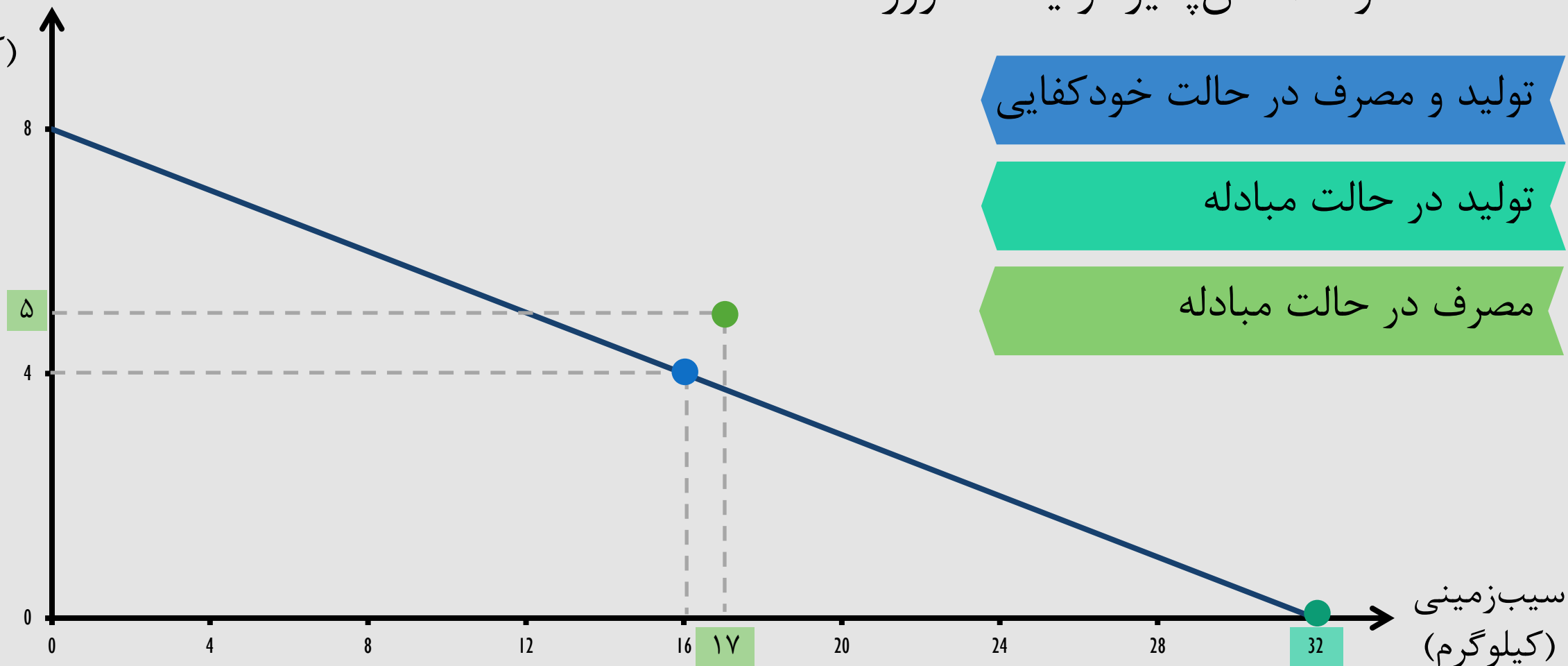
سیبزمینی
(کیلوگرم)

کیلوگرم محصول تولیدی در ساعت		
	گوشت	سیبزمینی
کشاورز	۸	۳۲
دامدار	۲۴	۴۸

مثال ۱: مبادله

محدوده امکان پذیر تولید کشاورز:

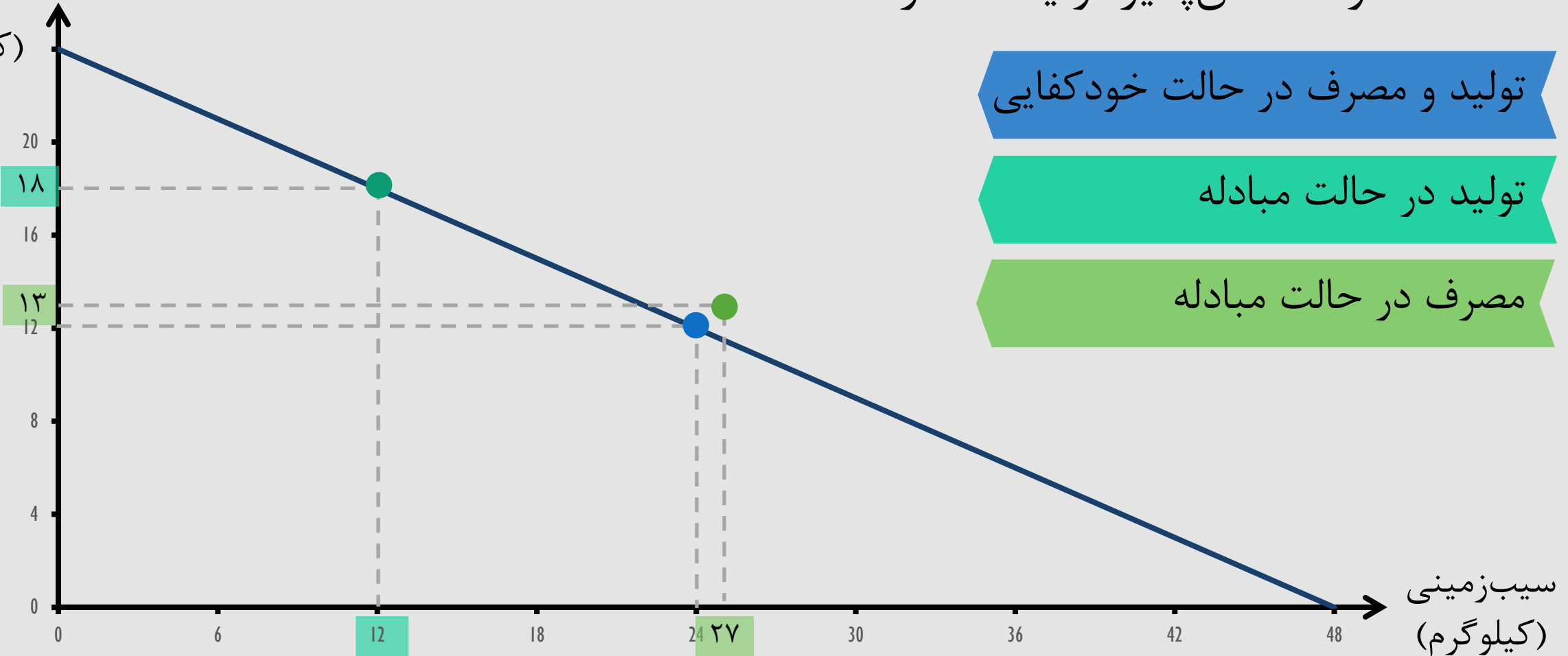
گوشت
(کیلوگرم)

مثال ۱: مبادله

محدوده امکان پذیر تولید دامدار:

گوشت
(کیلوگرم)

تولید و مصرف در حالت خودکفایی

تولید در حالت مبادله

مصرف در حالت مبادله

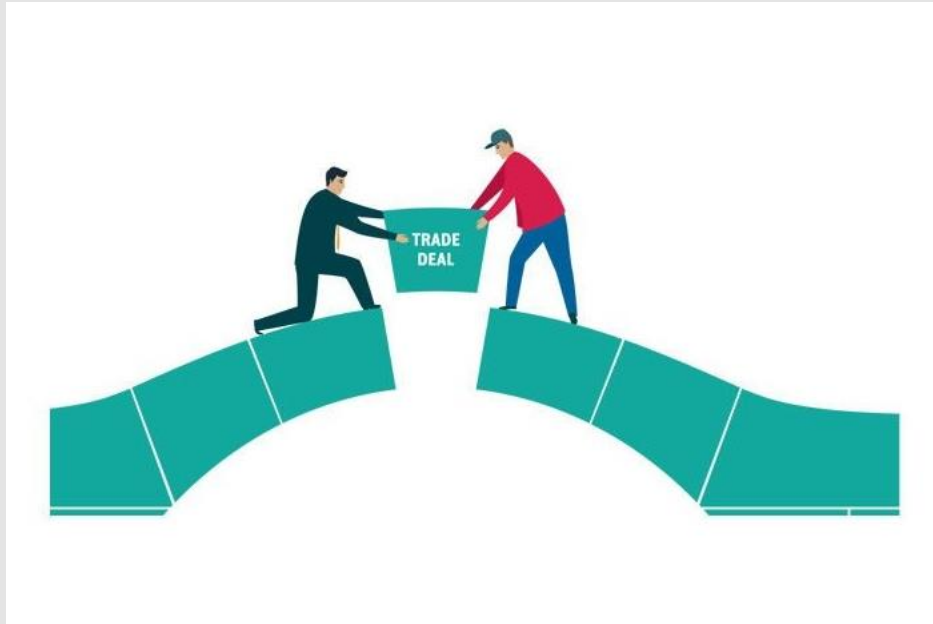

مثال ۱: مقایسه خودکفایی و مبادله

دامدار		کشاورز		تولید و مصرف	
خودکفایی					
۱۲	۲۴	۴	۱۶		

تقسیم کار و مبادله

همانگونه که در مثال کشاورز و دامدار دیدیم، تقسیم کار و مبادله به بهبود وضعیت طرفیت کمک می کند.

فرض کنید وکیلی بتواند دو برابر سریع تر از منشی خود نامه ها را تایپ کند. آیا وکیل باید خود هر دو کار را انجام دهد؟

مبادله بین دو کشور

آیا تجارت باعث بهبود وضعیت دو کشور نیز می شود؟

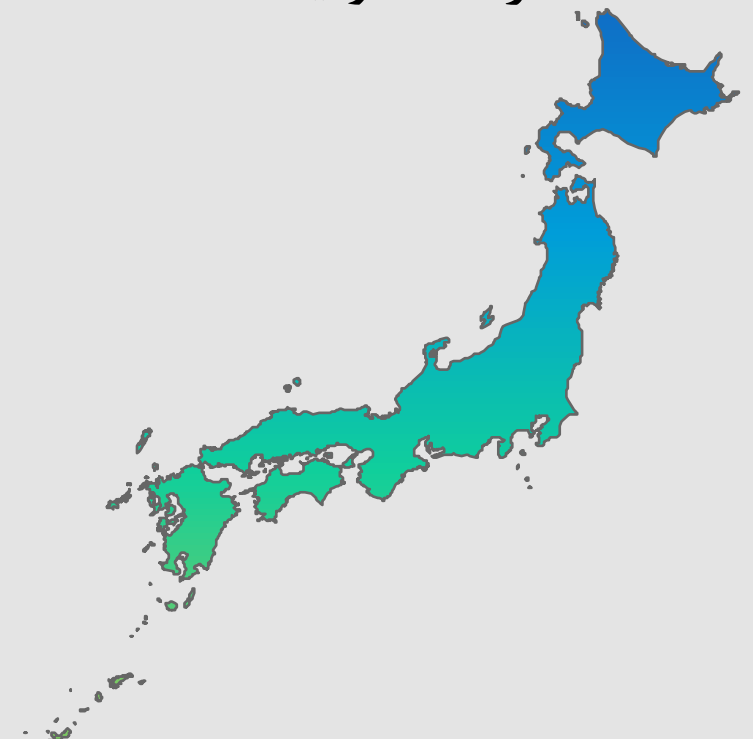
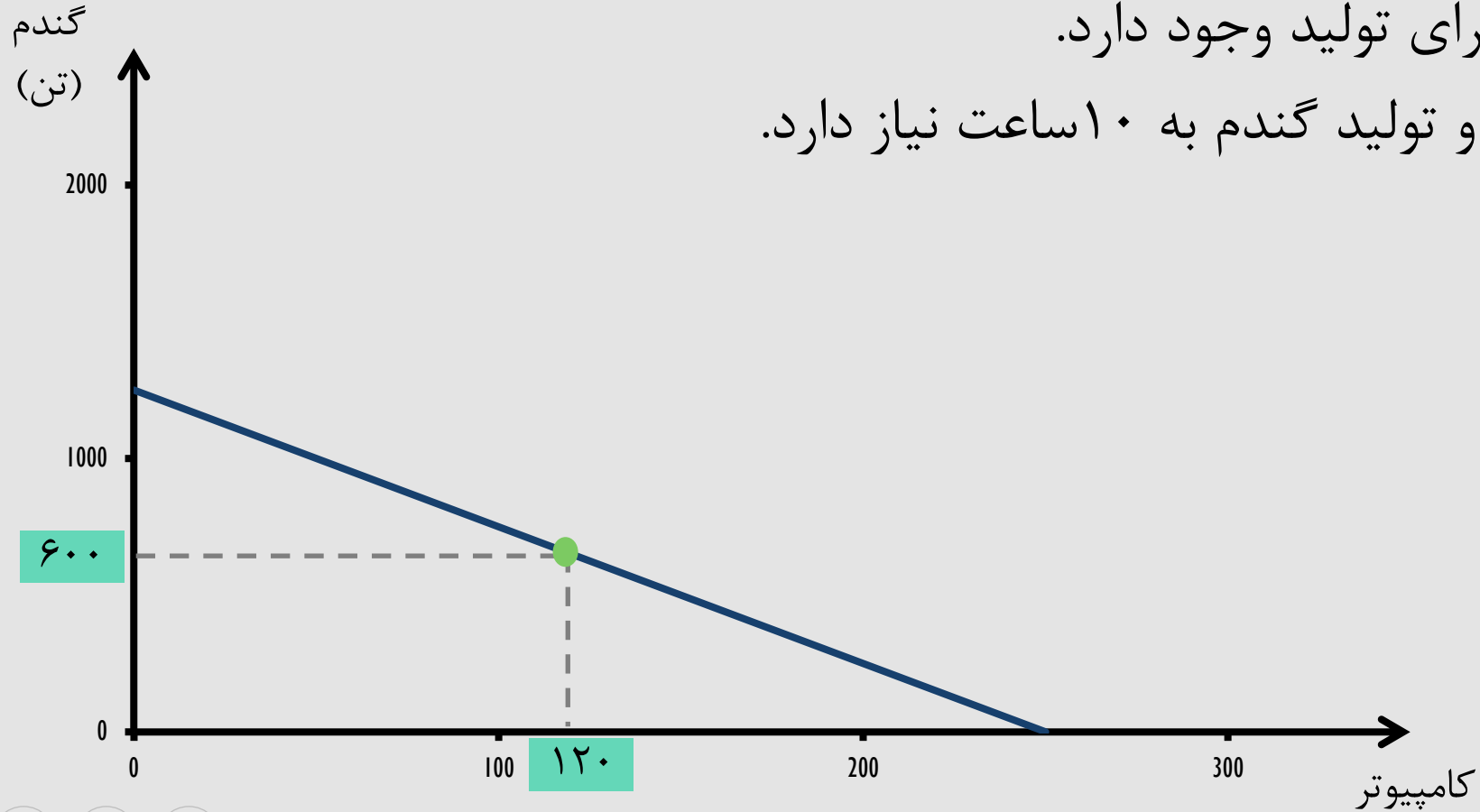
مثال ۲: تصور کنید در فضایی هستیم که:

- دو کشور ژاپن و امریکا با هم مبادله دارند.
- دو کالای رایانه و گندم مبادله می شود.
- منابع تولید ما نیروی کار است (واحد اندازه گیری: ساعت).

مثال ۲: خودکفایی

امکانات تولید ژاپن:

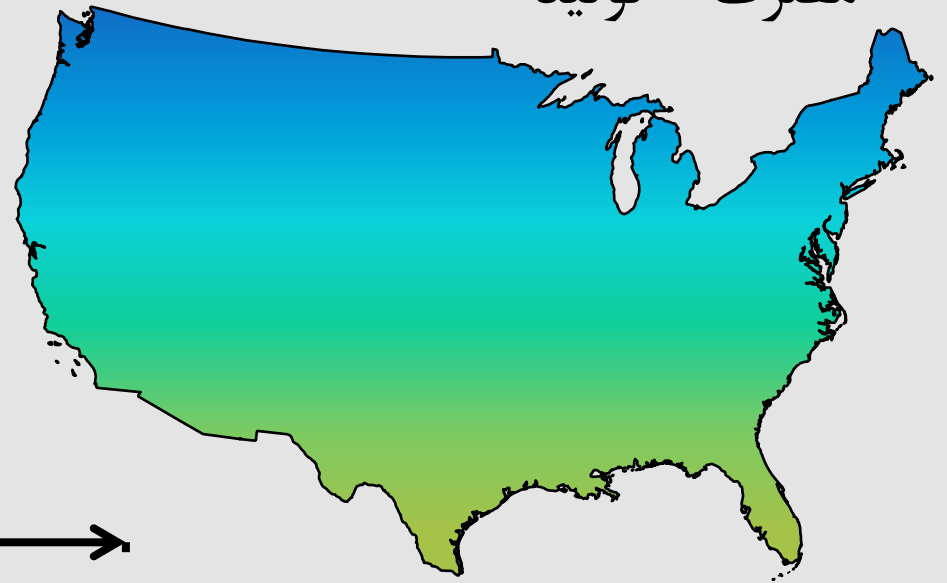
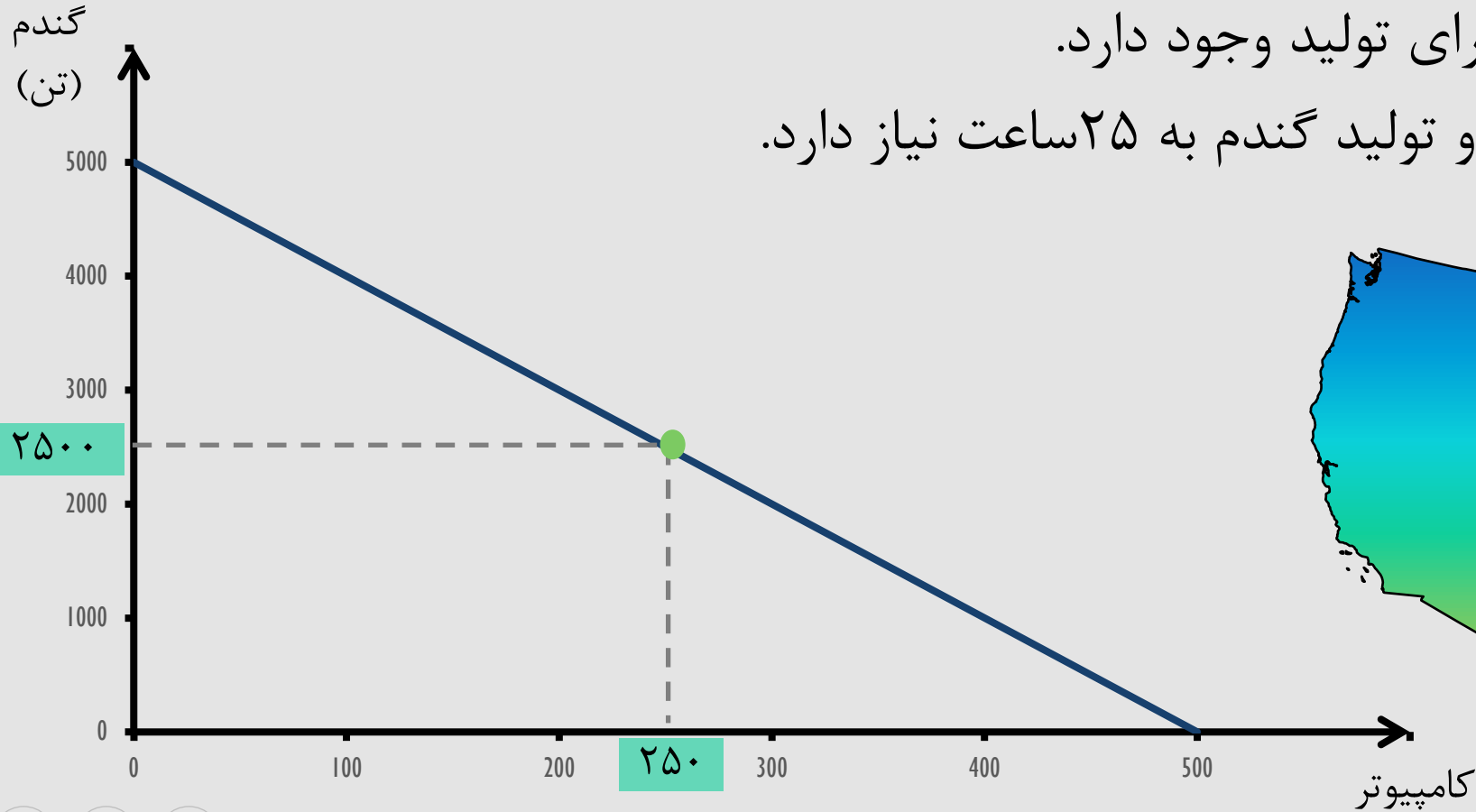
- در ماه، ۵۰۰۰۰ ساعت کاری برای تولید وجود دارد.
- تولید کامپیوتر به ۱۰۰ ساعت و تولید گندم به ۱۰ ساعت نیاز دارد.
- مصرف = تولید

مثال ۲: خود کفایی

امکانات تولید آمریکا:

- در ماه، ۳۰۰۰۰ ساعت کاری برای تولید وجود دارد.
- تولید کامپیوتر به ۱۲۵ ساعت و تولید گندم به ۲۵ ساعت نیاز دارد.
- مصرف = تولید

صادرات و واردات

واردات:

کالاهایی که در خارج از کشور تولید و در داخل به فروش می‌رسند.

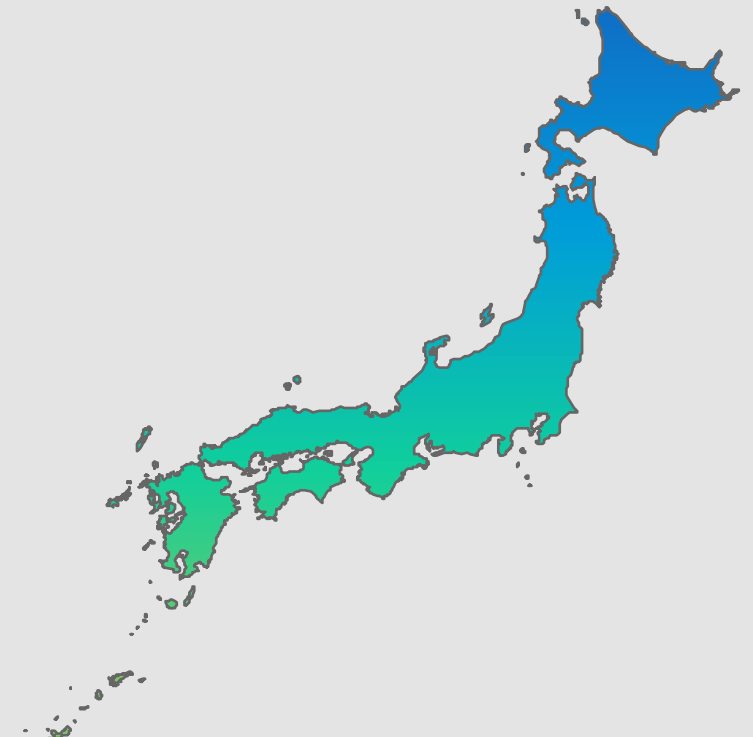
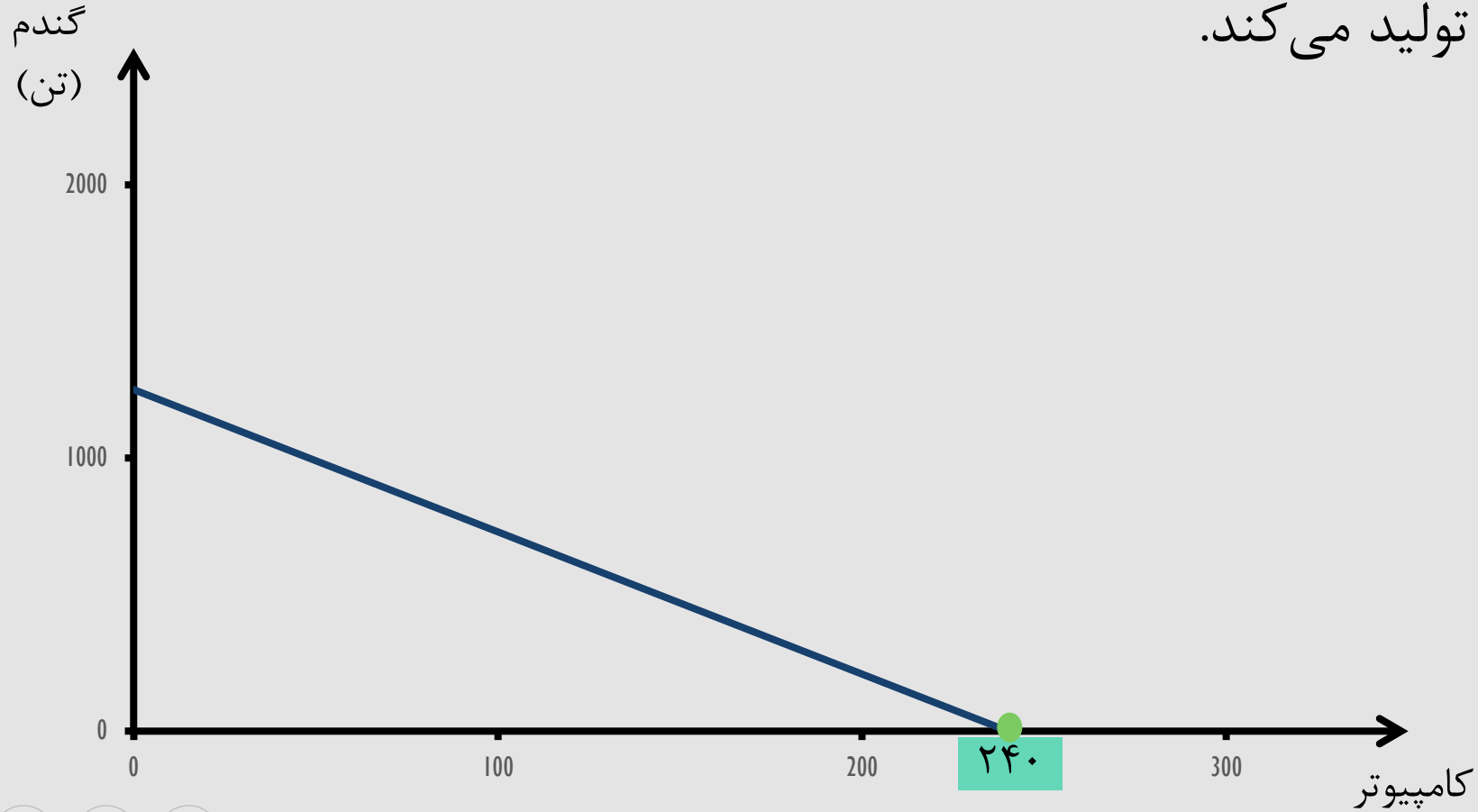
صادرات:

کالاهایی که در داخل کشور تولید و در خارج از کشور به فروش می‌رسند.

مثال ۲: تجارت

امکانات تولید ژاپن:

• ژاپن، فقط ۲۴۰ عدد کامپیوتر تولید می کند.

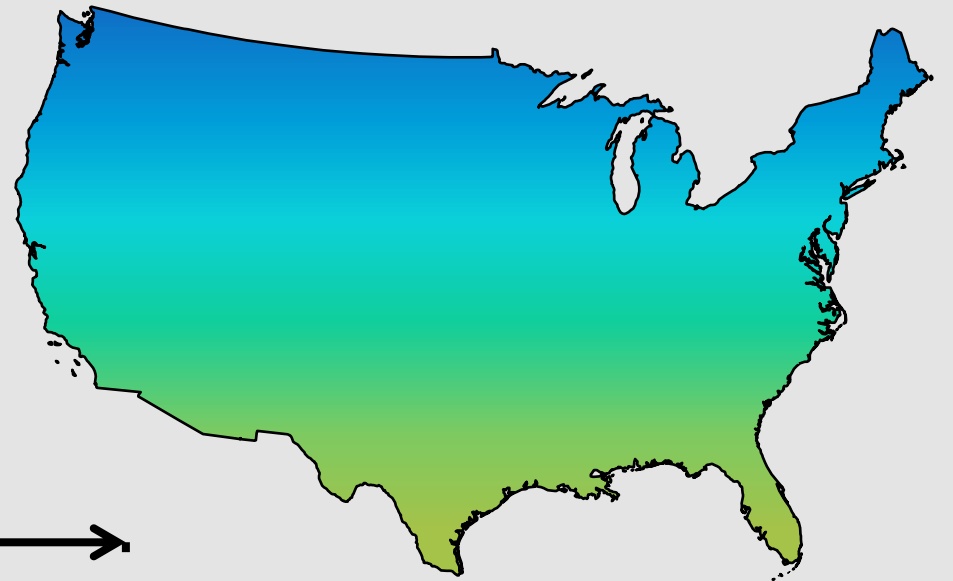
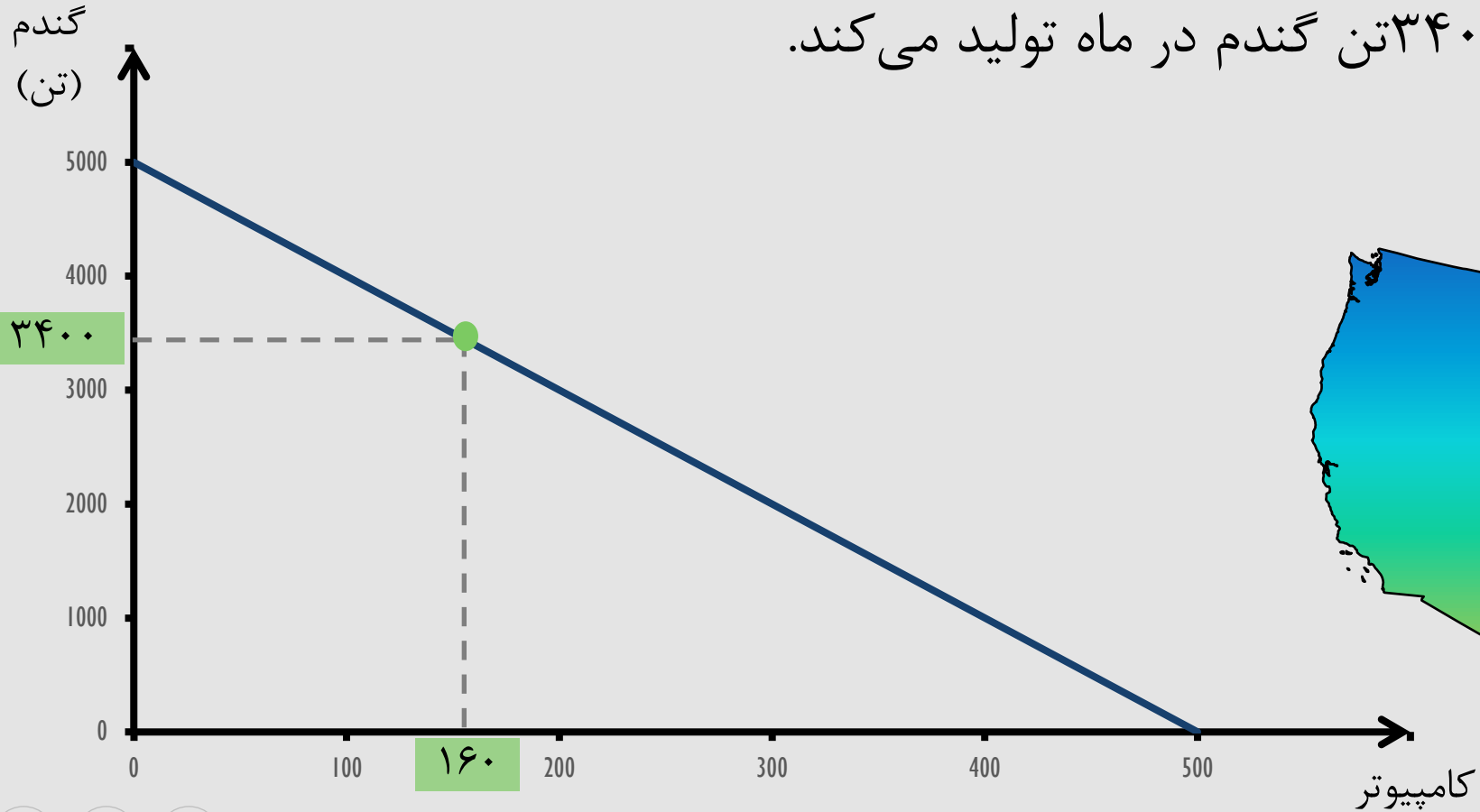

مثال ۲: تجارت

امکانات تولید آمریکا:

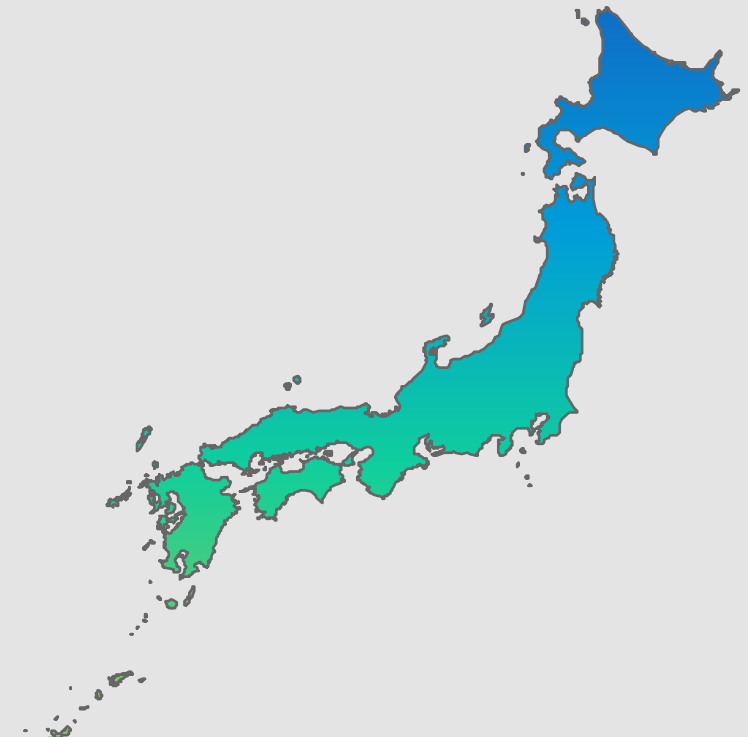
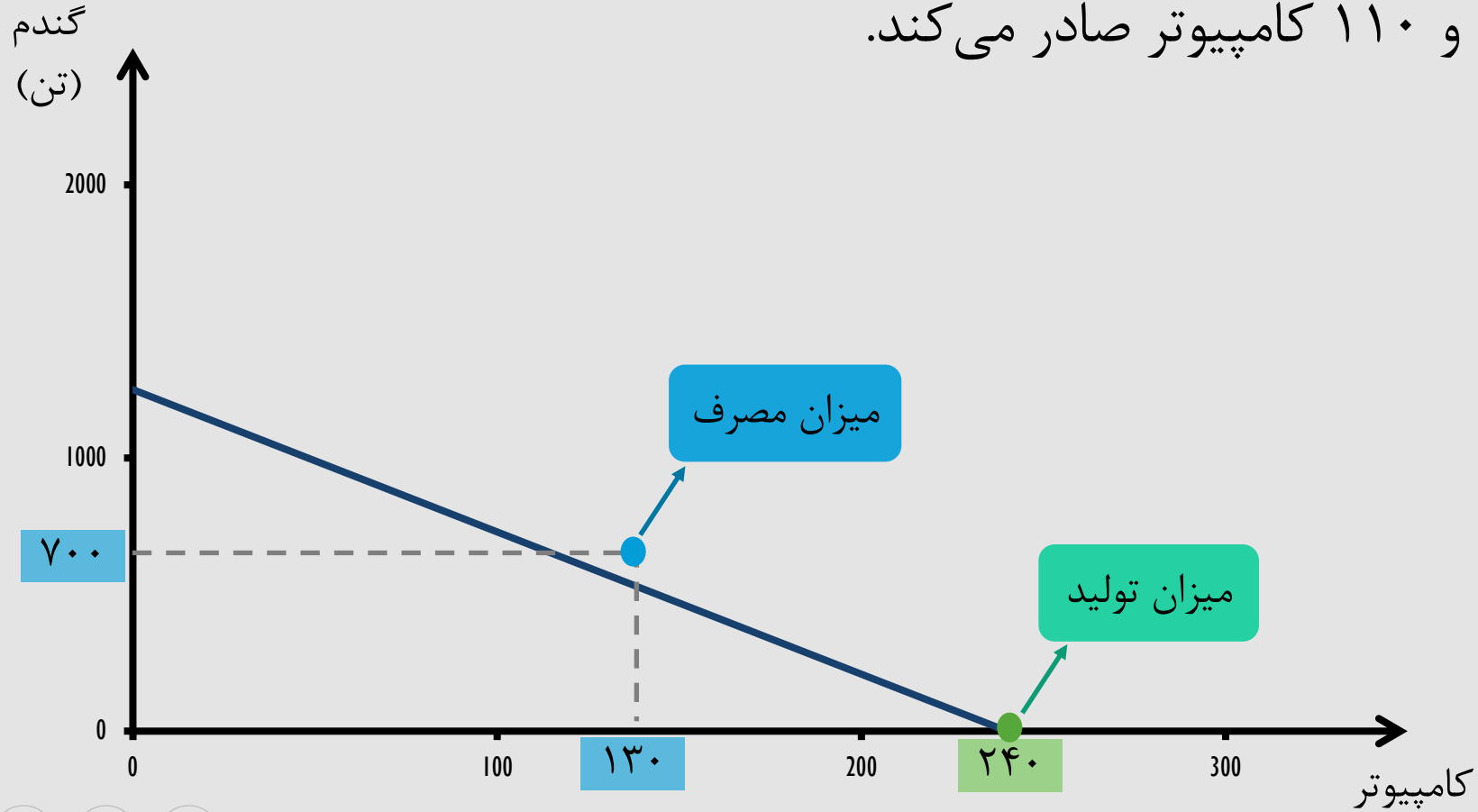
• آمریکا ۱۶۰ عدد کامپیوتر و ۳۴۰۰ تن گندم در ماه تولید می کند.

مثال ۲: مصرف در ژاپن

در وضعیت تجارت:

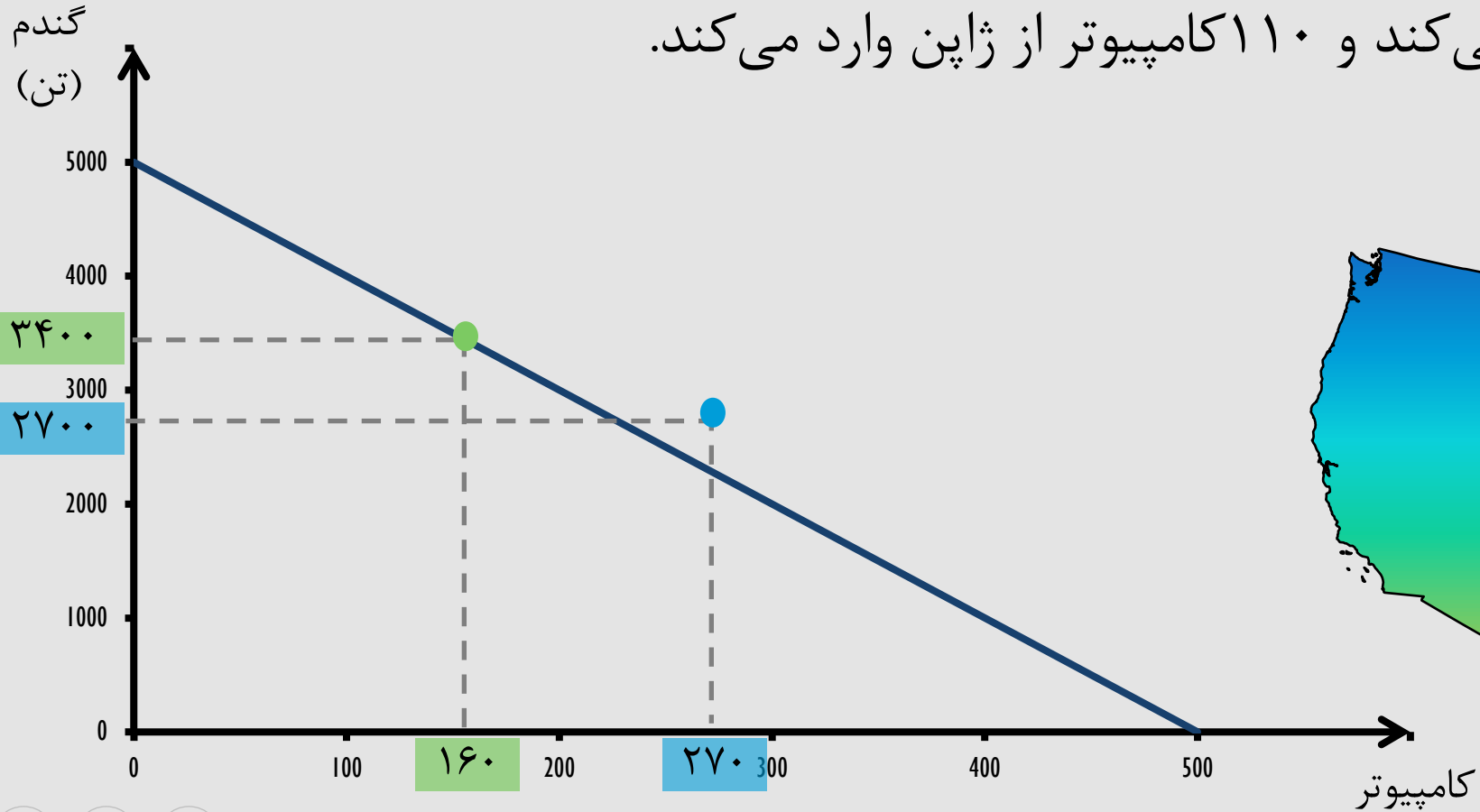
ژاپن، ۷۰۰ تن گندم وارد می کند و ۱۱۰ کامپیوتر صادر می کند.

مثال ۲: مصرف در آمریکا

در وضعیت تجارت:

• ۷۰۰ تن گندم به ژاپن صادر می‌کند و ۱۱۰ کامپیوتر از ژاپن وارد می‌کند.

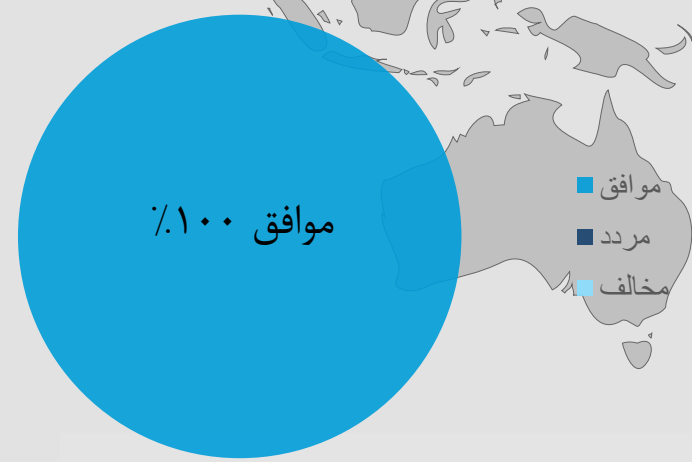
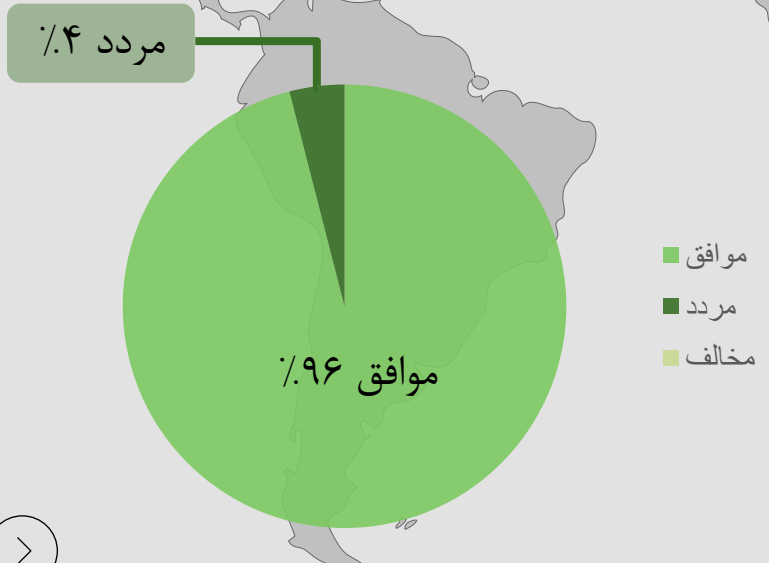
مثال ۲: مقایسه مصرف در خودکفایی و تجارت

آمریکا			
	مصرف بدون تجارت	مصرف با تجارت	منافع تجارت
گندم	۲۵۰۰	۲۷۰۰	۲۰۰
کامپیوتر	۲۵۰	۲۷۰	۲۰
ژاپن			
	مصرف بدون تجارت	مصرف با تجارت	منافع تجارت
گندم	۶۰۰	۷۰۰	۱۰۰
کامپیوتر	۱۲۰	۱۳۰	۱۰

یک نظر سنجی

“ مبادله آمریکا با چین برای اکثر آمریکاییان مفید است؛ چون می‌توانند کالاهایی را بخرند که در چین ارزان‌تر تولید یا مونتاژ شده‌اند. ”

“ مبادله آمریکا با چین برای اکثر آمریکاییان مفید است؛ چون می‌توانند کالاهایی را بخرند که در چین ارزان‌تر تولید یا مونتاژ شده‌اند. ”

منافع حاصل از تجارت از کجا
ناشی می‌شود؟

مزیت مطلق

تعریف مزیت مطلق:

مزیت مطلق، تولیدکنندگان مختلف را براساس بهره‌وری آنان در تولید یک کالا ارزیابی می‌کند. تولیدکننده‌ای که هنگام تولید یک کالای خاص به نهاده کمتری احتیاج داشته باشد و یا هزینه‌ی کمتری صرف تولید کند، دارای مزیت مطلق است.

در مثال ژاپن و آمریکا، مزیت مطلق را می‌توان چگونه تعریف کرد؟

دو معیار برای اندازه‌گیری هزینه کالا

۱

بهای تمام شده یک کالا را بر حسب نهاده‌های مورد نیازی که در تولید آن بکارگرفته شده را اندازه‌گیری می‌کنیم.

۲

محاسبه‌ی هزینه فرصت تولید کالا

- هزینه فرصت یک کالا برابر است با ارزش سایر کالاهایی که برای تولید یک واحد اضافی از کالای مورد نظر باید از دست بدهیم.
- مثال: هزینه فرصت یک کامپیوتر برابر است با مقدار گندمی که می‌توان با استفاده از نیروی کار موردنیاز برای تولید یک کامپیوتر تولید کرد.

مزیت نسبی

تعریف مزیت نسبی:

- تولیدکننده‌ای دارای مزیت نسبی است که هنگام تولید یک کالا هزینه فرصت کمتری داشته باشد.

اصل مزیت نسبی:

- هر کالا باید توسط کشوری (یا شخصی) تولید شود که هزینه فرصت کمتری دارد.

- آیا ممکن است کشوری در تولید همه‌ی کالاها مزیت نسبی داشته باشد؟
- آمریکا در تولید چه کالایی مزیت نسبی دارد؟

مثال: مزیت نسبی

تعریف مزیت نسبی:

- تولیدکننده‌ای دارای مزیت نسبی است که هنگام تولید یک کالا هزینه فرصت کمتری داشته باشد.

اصل مزیت نسبی:

- هر کالا باید توسط کشوری (یا شخصی) تولید شود که هزینه فرصت کمتری دارد.

- آیا ممکن است کشوری در تولید همه‌ی کالاها مزیت نسبی داشته باشد؟
- آمریکا در تولید چه کالایی مزیت نسبی دارد؟

مثال ۲: مزیت نسبی و تجارت

هزینه فرصت یک کامپیوتر:

۵ تن گندم در ژاپن:

تولید یک کامپیوتر به ۱۲۵ ساعت کار نیاز دارد که در عوض می‌تواند ۵ تن گندم تولید کند.

۱۰ تن گندم در ایالات متحده:

تولید یک کامپیوتر به ۱۰۰ ساعت کار نیاز دارد که در عوض می‌تواند ۱۰ تن گندم تولید کند.

بنابراین میتوان گفت ژاپن در تولید کامپیوتر مزیت نسبی دارد؛ پس در آن متخصص و در نتیجه صادرکننده می‌شود.

برای تفکر

- فروض مدل چقدر با واقعیت همخوانی دارد؟ (تجارت حداقلی یک کشور کوچک بدون هیچ مزیت مطلق با کشور دیگر و ایجاد وابستگی متقابل چقدر منطقی است؟)
- چرا الان در دنیا اینقدر موانع تجاری هست؟
- مزیت نسبی و عدم مزیت نسبی خودتان در چیست؟ در مورد کشور ایران چطور تصور می کنید؟
- آیا واقعا عدم وجود مزیت نسبی شرط کافی برای عدم تولید یا عدم انجام کار است؟ (دوره رشد و ابتدای مسیر توسعه تفاوت ندارد؟ تحریم اثری ندارد؟ لزوم تعریف نقش راهبردی و مزیت نسبی خودمان)

با توجه به مشکل بی‌آبی در ایران، ایران به جای واردات گندم، آن را تولید می‌کند؛ به نظر شما چرا؟ راه دیگر پیشنهادی؟

جمع‌بندی

- دلایل وابستگی اقتصاد کشورها با یکدیگر
- فواید تجارت و مبادله
- مزیت مطلق
- مزیت نسبی
- مبنای تجارت

ممنون از توجه شما